

दैत्यपुरोधम् (दै० + पु०) m. Bein. Çukra's, der Planet Venus HIR. 36.

दैत्यपुरोहित m. desgl. WILS.

दैत्यपूज्य (दै० + पू०) m. desgl. VARĀH. BRH. S. 9, 44. 69, 2.

दैत्यमातर (दै० + मा०) f. die Mutter der Daitja, Diti TRIK. 1, 1, 7.

Deren mehrere aufgezählt HARIV. 9498.

दैत्यमेदज (दै० - मेद + ज) 1) m. eine Art Bdelion (भूमिजगुगुलु) RĀG. im ÇKDR. — 2) f. मा die Erde (weil sie aus dem मेद der Daitja Madhu und Kaiṭabha entstanden sein soll) ÇKDR.

दैत्ययुग (दै० + युग) n. ein Yuga der Daitja, = 12000 Götterjahre, = 4 Yuga der Menschen ÇABDĀRTHAK. im ÇKDR.

दैत्यसेना (दै० + सेना) f. N. pr. einer Tochter Praḡāpati's und Schwester der Devasenā MBH. 3, 14257. fgg.

दैत्यारि (दैत्य + अरि) m. ein Feind der Daitja, ein Gott MED. r. 171. insbes. Bein. Viṣṇu's AK. 1, 1, 14. H. 214. MED. PRAB. 33, 16.

दैत्याहोरात्र (दैत्य + अहो०) m. ein Tag (Tag und Nacht) der Daitja, = 1 Jahr der Menschen ÇABDĀRTHAK. im ÇKDR.

दैत्येज्य (दैत्य + इज्य) m. = दैत्यगुरु VARĀH. BRH. 22 (24), 6.

दैत्येन्द्र (दैत्य + इन्द्र) m. ein Fürst der Daitja, Bein. Pātālaketu's PRAB. 43, 4. दैत्येन्द्रपूज्य m. der von den Fürsten der D. zu Ehrende, Bein. Çukra's, der Planet Venus VARĀH. BRH. S. 98, 15.

दैधिषव्य (von दिधिषू) m. viell. ein Sohn aus der zweiten Ehe einer Frau; nur in einer liturg. Formel KĀTJ. ÇR. 2, 1, 22. KAUP. 3.137.

1. दिन (von दिन) adj. auf den Tag bezüglich, täglich ÇKDR. WILS.

2. दिन (von दिन) n. = दिन्य ÇKDR. WILS.

दिनंदिन (vom verdoppelten दिनम्, adv. acc. von दिन) adj. tagtäglich stattfindend BUĀG. P. 3, 11, 25. प्रलय(?) BRAHMAVAIV. P. (प्रकृतिखण्ड) im ÇKDR.

दिनार adj. für einen Dīnāra gekauft, so viel werth u. s. w. ÇKDR. WILS.

दिनिक (von दिन) 1) adj. auf den Tag bezüglich, täglich. — 2) f. ई Tagelohn ÇKDR. WILS.

दिन्य (von दिन) n. Niedergeschlagenheit, Traurigkeit AK. 3, 4, 24, 155. H. 319. दौर्गत्याद्यैर्नैजस्यं दिन्यं मलिनतादिकृत् SĀH. D. 172. 169. 170. दिन्यं कर्षश्च खेदश्च R. 6, 89, 17. रोषो कर्षश्च दिन्यश्च (!) 99, 19. (सः) ततो दिन्यमुपागमत् MBH. 13, 1960. R. 2, 41, 13. प्राणु त्वं यन्निमित्तं मे दिन्यमेतदुपागतम् 69, 7. दिन्यं हि नगरं गच्छेद्दृष्ट्वा शून्यमिमं रथम् R. GORR. 2, 51, 5. न ममार्यान्प्रति दिन्यम् MRĀK. 7, 22. दिन्यं (गणयते) प्रियालापिनि hier wohl Noth BHARTṚ. 2, 44. — P. 6, 4, 61. ARĀ. 4, 48. R. 2, 60, 8. SUÇR. 1, 4, 10. 243, 9. 374, 3. BHARTṚ. 3, 31. 32. VARĀH. BRH. S. 104, 6. fgg. PAÑĀT. II, 105. Cit. beim Schol. zu ÇĀK. 3, 5. RĀG. - TAR. 3, 180. BHĀG. P. 5, 18, 14. 8, 8, 37. PRAB. 88, 7. इन्दैर्दिन्यम् kläglicher Zustand MEGH. 82.

दीप (von दीप) adj. auf eine Lampe bezüglich ÇKDR. WILS.

दीपोपाति patron. von व्योपात ÇAT. BR. 9, 3, 1, 64.

दीर्घ (von दीर्घ) n. Länge gaṇa पृथ्वादि zu P. 5, 1, 122. VARĀH. BRH. S. 58, 12. 15. — Vgl. दीर्घ्य.

दीर्घतम patron. des Dhanvantari BUĀG. P. 9, 17, 4. — Die volle Form ist °तमस.

दीर्घतमस 1) adj. zu Dīrghatamas in Beziehung stehend LĀTJ. 7, 7, 16. Ind. St. 3, 219. मक्ता° ebend. — 2) m. patron. von Dīrghatamas ĀÇV.

ÇR. 12, 10. ITIH. bei SĀJ. zu RV. 1, 125, 1.

दीर्घवरत्र (von दीर्घ + वरत्रा) adj. bei dem ein langer Riemen, Strick angewendet wird: कूप so v. a. ein tiefer Brunnen P. 4, 2, 73. Sch.

दीर्घश्रवस adj. zu Dīrghaśravas in Beziehung stehend: सामन् LĀTJ. 7, 4, 1. KĀTJ. ÇR. 22, 6, 5. Ind. St. 3, 220.

दीर्घ्य (von दीर्घ) n. Länge AK. 2, 6, 3, 16. H. 1431. MBH. 6, 427. केशानाम् SUÇR. 2, 137, 19. VARĀH. BRH. S. 11, 33. 52, 4. fgg. 58, 4. 26. 66, 4. fg. BUĀG. P. 5, 16, 8. कथा° RĀG. - TAR. 1, 6. कृत्वा तु प्रथमा मात्रा द्वितीया दीर्घ्यसंयुता MĀRK. P. 42, 13. — Vgl. दीर्घ.

दीलीपि m. patron. von दिलीप gaṇa तौल्वल्यादि zu P. 2, 4, 61.

दैव (von देव) 1) adj. f. ई (da der RV. दैव nicht kennt, so haben wir das in der älteren Sprache erscheinende f. देवी unter दैव्य gesetzt) a) den Göttern eigen, ihnen gehörig, von ihnen kommend, göttlich P. 4, 1, 85, VĀRTT. 3. gaṇa उत्सादि zu P. 4, 1, 86. केतु AV. 7, 11, 1. वृष्य 5, 4, 10. प्रस्तर 16, 2, 6. मनस् VS. 34, 1. देवांश्चाध्वर्युनूपकृत्यते ये च मानुषाः ÇAT. BR. 1, 8, 1, 27. 7, 3, 1, 10. आत्मन् 6, 6, 1, 5. त्रप 8, 1, 4. मिथुन 10, 5, 2, 11. एनस् 12, 9, 2, 3. ओमिति वै देवं तथेति मानुषम् AIT. BR. 7, 18. वेद ebend. तत्र 20. रात्र्यहोनी M. 1, 67. युग AK. 1, 1, 3, 21. H. 160. यज्ञ M. 3, 70. BHĀG. 4, 25. कर्मन्, कार्य M. 3, 75. 149. 203. fgg. BUĀG. P. 8, 23, 31. विधि M. 3, 31. विधान 7, 205. — MBH. 2, 2321. 3, 2996. BHĀG. 9, 13. 16, 3. विवाह (धर्म)

eine Form der Ehe, wobei der Vater nach begunnenem Opfer die Tochter dem dienstthuenden Priester zur Ehe giebt, M. 3, 21. 28. 9, 196 (hier subst. mit Ergänzung von विवाह). देवाहा eine auf diese Weise Verheirathete 3, 38. तीर्थ (s. तीर्थ 6) der den Göttern geweihte Theil der Hand an den Fingerspitzen 2, 59. AK. 2, 7, 50. fem.: वाच् M. 8, 103. विद्या 11, 237. आपद् RAGH. 1, 60. चिकित्सा VAIDJ. im ÇKDR. nom. pl. दैव्यम् ÇAT. BR. 11, 3, 1, 17. दैवीस् 9, 8. oxytonirt erscheint das Wort öfters im AV.: पाश 4, 16, 8. होतारः 5, 3, 5. अर्षेय, देव 11, 1, 16. 23. 25. In der Stelle: तस्मिन्देवाः सृष्ट्वा देवीर्विशन्तु 12, 3, 32 wird wohl देवी: zu setzen sein. — b) königlich: वाच् RĀG. - TAR. 3, 205. — 2) m. patron. des Atharvan ÇAT. BR. 14, 5, 5, 22. 7, 3, 28. — 3) n. TRIK. 3, 5, 7. m. n. SIDDH. K. 251, a, 9. a) n. Gottheit: निजात्मदैवमनन्यवृत्त्या समनुव्रता ये BHĀG. P. 3, 1, 33. ब्रह्म देवं परं हि मे 16, 4, 17. यत्र देवं सुरासवम् 4, 2, 29. 32. Vgl. कुल °.

— b) (sc. कर्मन् oder कार्य) eine den Göttern geltende heilige Handlung JĀG. 2, 235. MBH. 12, 13399. fg. 13, 5065. दैवमाक्रिकम् (wo man im Zweifel darüber sein kann, ob दैव oder आक्रिक als adj. zu fassen sei) R. 1, 25, 2. — c) n. göttliche Fügung, Schicksal, Verhängniß AK. 1, 1, 4, 6. 3, 4, 9, 37. H. 1379. पौरुषेयान्न देवात् AV. 4, 26, 7. दैवे पुरुषकारे च कर्मस्थितिव्यवस्थिता । तत्र दैवमभिव्यक्तं पौरुषं पौर्वदैहिकम् ॥ JĀG. 1, 348. MĀRK. P. 23, 26. देवात्पूर्वकृतेन वा M. 7, 166. 11, 47. अग्निष्ठानं तथा कर्ता करणं च पृथग्विधम् । विविधाश्च पृथक्कृष्टा दैवं चैवात्र पञ्चमम् ॥ BHĀG. 18, 14. यच्चापि किञ्चित्पुरुषो दिष्टं नाम भक्तयुत । दैवेन विधिना पार्थ तदैवमिति निश्चितम् ॥ MBH. 3, 1218. पूर्वजन्मकृतं कर्म तदैवमिति कथ्यते HIR. Pr. 32. (व्याधयः) दैववत्प्रवृत्ताः SUÇR. 1, 89, 18. 2, 396, 9. दैवकृत durch göttliche Fügung hervorgebracht so v. a. von der Natur gemacht: किङ्ग 1, 34, 16. 2, 343, 17. देवात्स्थिते देवात् = कृतात् ÇKDR. तस्मिन्नश्चे KA-THĀS. 18, 97. ÇRĀGĀRAT. 3. दैवगत्या MEGH. 94. दैवशात् DHŪRTAS. 90, 13. — N. 13, 13. 32. R. 1, 58, 22. ÇĀK. 92, v. l. VARĀH. BRH. S. 19, 1. 43, 28. 39.